

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אלכסנדר מוקדון ומורשתו: סוגיות בארכאולוגיה הלניסטית -
43614

תאריך עדכון אחרון 04-09-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אורית פלג-ברקת

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: orit.peleg@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ב', 12:00 - 13:00

תאור כללי של הקורס:

על אף שמת בגיל צעיר, הותר אלכסנדר מוקדון, שהיה מגדולי המצביאים של העולם העתיק, חותם משמעותי הן על ההיסטוריה והן על התרבות. כיבושיו הנרחבים פתחו עידן חדש בתולדות האנושות - התקופה ההלניסטית. חזונו של אלכסנדר שכלל שילוב מזרח ומערב בתחומי תרבות ודת בא לידי ביטוי בתרבות ההלניסטית שמיזגה את יסודותיה של תרבות יוון עם תרבויות המזרח בחלקיה השונים של האימפריה. בקורס נעסוק בשאלות מרכזיות הנוגעות לאמנות ולאדריכלות בתקופה שבין מותו של אלכסנדר מוקדון ב-323 לפסה"נ ועד לקרב אקטיום ב-31 לפסה"נ. בקורס נסקור את ההתפתחות של הסגנון ההלניסטי, את האמנים החשובים של התקופה, את מגוון המונומנטים וטיפוסי הפסלים. נתמקד באדריכלות, פיסול, ציור ופסיפסים אך נבחן גם מדיה אחרים המבטאים את הסגנון של העידן ההלניסטי.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא להקנות לסטודנטים ידע יסודי ומקיף אודות האדריכלות והאמנות של התקופה ההלניסטית וכן ידע בסיסי על מאפייני התרבות ההלניסטית בכלל, וכן דמויות ואירועי מפתח. תקופה זו אינה נלמדת בשיעורי המבוא והכרתה חיונית להבנת התהליכים החלים באזורנו גם בתקופות מאוחרות יותר.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לזהות ולעשות שימוש נכון במונחים טכניים הנוגעים לאדריכלות ולאמנות של התקופה ההלניסטית.
2. לזהות ולהכיר את המאפיינים החשובים של אתרי מפתח, יצירות מופת ומבנים מרכזיים בעולם ההלניסטי.
3. לתאר ולנתח את השינויים העיקריים באדריכלות ובאמנות בעולם ההלניסטי מימיו של אלכסנדר מוקדון ועד לראשית התקופה הרומית.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית, חובת קריאה לקראת חלק מהשיעורים ודיונים על בסיס הקריאה בכיתה. מבחן מסכם.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. אלכסנדר מוקדון - האיש והאגדה
2. מבוא - הטמפרמנט של התקופה ההלניסטית והשתקפותו באמנות ובאדריכלות של התקופה
3. מה בין מקדש אפולו בדידימה ומקדש אתנה בפריינה? המקדשים ההלניסטיים בין מסורת לחידוש
4. מה בין תכנית העיר פריינה ותכנית העיר פרגמון? התכנון העירוני ההלניסטי בין מסורת לחידוש

5. מונומנטים ומבני ציבור בעיר ההלניסטית - בדרך למונומנטליזציה של המרכז העירוני
6. מהאויקוס לבזיליאה - אחוזות וארמונות בעולם ההלניסטי
7. מאוזוליא ומונומנטים פונרריים - הנצחה בעולם ההלניסטי
8. הבארוק וזרמים אחרים בפיסול ובתבליט ההלניסטי
9. הנופים האודיסאיים - יצירה הלניסטית או רומית? על נרטיביות ובניית חלל בציורי הקיר ההלניסטיים
10. הפסיפס הנלווה מפיסטרנה - יצירה הלניסטית או רומית? על נרטיביות ובניית חלל בפסיפסים ההלניסטיים
11. מרכז ופריפריה בעולם ההלניסטי
12. סיכום והכנה למבחן

חומר חובה לקריאה:

1. M. Robertson, "What is "Hellenistic" about Hellenistic Art?" In: P. Green (ed.), *Hellenistic History and Culture*, Berkeley 1993, 67-86.
2. A. W. Lawrence, *Greek Architecture* (revised by R. A. Tomlinson), New Haven and London 1996, 260-287.
3. J. B. Ward-Perkins, *Cities of Ancient Greece and Italy: Planning in Classical Antiquity*, New York 1975, 14-21.
4. W. B. Dinsmoor, *The Architecture of Ancient Greece*, New York 1975, 284-322.
5. A. W. Lawrence, *Greek Architecture* (revised by R. A. Tomlinson), New Haven & London 1996, 315-331.
6. Fedak, J., "Tombs and Commemorative Monuments," In: F.E. Winter, *Studies in Hellenistic Architecture*, Toronto, Buffalo and London 2006 [Journal of the Classical Association of Canada, Supplementary vol. XLII], pp. 71-95.
7. מ' אבי-יונה, תולדות האמנות הקלאסית, ירושלים תש"ל, 184-162.
8. J. J. Pollitt, *Art in the Hellenistic Age*, Cambridge 1986, 185-209.
9. K. M. D. Dunbabin, *Mosaics of the Greek and Roman World*, Cambridge 1999, 18-37.

חומר לקריאה נוספת:

- אבי-יונה, מ', תולדות האמנות הקלאסית, ירושלים תש"ל.
- עמית, מ', תולדות העולם ההלניסטי, ירושלים תשמ"ג.
- Akurgal, E., *Ancient Civilizations and Ruins of Turkey*, Istanbul 1970.
- Andreae, B., *Skulptur des Hellenismus*, München 2001.
- Boardman, J. (ed.), *The Oxford History of Classical Art*, Oxford 2001.
- Boardman, J. et al., *The Art and Architecture of Ancient Greece*, London 1967.
- Boardman, J., *The Diffusion of Classical Art in Antiquity*, Princeton 1994.
- Brilliant, R., *Arts of the Ancient Greeks*, New York 1972.
- Chamoux, F., *Hellenistic Civilization*, Malden 2003.
- Charbonneaux, J. Martin R. and Villard F., *Hellenistic Art (330-55 B.C.)*, New York 1973.
- Cohen, G., *The Hellenistic settlements in Europe, the islands, and Asia Minor*, Berkeley 1995.
- Coulton, J. J., *Ancient Greek Architects at Work*, Oxford 1988.

-
- Coulton, J. J., *The Architectural Development of the Greek Stoa*, Oxford 1976.
 Dinsmoor, W. B., *The Architecture of Ancient Greece*, New York 1975.
 Dunbabin, K. M. D., *Mosaics of the Greek and Roman World*, Cambridge 1999.
 Fedak, J., *Monumental Tombs of the Hellenistic Age: A Study of Selected Tombs from the Pre-Classical to the Early Imperial Era*, Toronto 1990.
 Fyfe, Th., *Hellenistic Architecture: An Introductory Study*, Cambridge 1936.
 Karageorghis, V. (ed.), *The Greeks beyond the Aegean: from Marseilles to Bactria*, New York 2003.
 Kunze, M., *The Pergamon Altar*, Berlin 1991.
 Kurtz, D. N. and Boardman, J., *Greek Burial Customs*, London 1971.
 Lauter, H., *Die Architektur des Hellenismus*, Darmstadt 1986.
 Lawrence, A. W., *Greek Architecture*⁵ (revised by R. A. Tomlinson), New Haven & London 1996.
 Marinatos, N and Hägg, R., *Greek Sanctuaries: New Approaches*, London 1993.
 Nielsen I., *Hellenistic Places, Tradition and Renewal*, Aarhus 1999.
 Pfuhl, E., *Masterpieces of Greek Drawing and Painting*, New York 1979.
 Pollitt, J. J., *Art in the Hellenistic Age*, Cambridge 1986.
 Ridgway, B. S., *Hellenistic Sculpture I-III*, Madison 1990-2002.
 Robertson, D. S., *Greek and Roman Architecture*, Cambridge 1983.
 Robertson, M., *A Shorter History of Greek Art*, Cambridge 1987.
 Rumscheid, F. *Untersuchungen zur kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus*. Mainz am Rhein 1994.
 Smith, R. R. R., *Hellenistic Sculpture*, London 1991.
 Spivey N., *Understanding Greek Sculpture*, London, 1996.
 Stewart, A., *Attalos, Athens and the Acropolis: the Pergamene "little barbarians" and their Roman and Renaissance legacy*, Cambridge 2004.
 Travlos, J., *Pictorial Dictionary of Ancient Athens*, London 1971.
 Webb, P. A., *Hellenistic Architectural Sculpture: Figural Motifs in Western Anatolian and the Aegean Islands*, Madison 1996.
 Webster, T. B. L., *Hellenistic Art*, London 1966.
 Winter, F.E., *Studies in Hellenistic Architecture*, Toronto, Buffalo & London 2006
 [Journal of the Classical Association of Canada, Supplementary vol. XLII]

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 20 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
אין הערות